

ÅSEBOL I HOVA SOCKEN

DEL TRE

LAGA SKIFTE 1864
FOLKET 1870 OCH 1920

Alf Gunnarson

MMXXI

INNEHÅLL

FÖRORD

SAMLING 1863

VERKSTÄLLAN

PRELIMINÄR PLAN FÖR FLYTT

FÖRENING EFTER SAMMANTRÄDE
23- 24 OKTOBER 1863

NAMN INOM HEMMANET

SUMMERING

OLOF ERIKSSONS HUS

ÅSEBOLSFOLKET ÅR 1870

1891 – 93 HEMMANSKLYVNING

ÅSEBOLSFOLKET ÅR 1920

EKONOMISK KARTA 1960

FÖRORD

Del ett finns på denna adress:

<http://mossebolet.se/aasebol%20july%20xxi.pdf>

och del två på denna:

<http://mossebolet.se/aasebol%20july%20xxi%20del%20II.pdf>

Den här berättelsen handlar om det gamla Åsebolet.

/ Alf

SAMLING 1863

Åsebol. Laga skifteskarta 1864.

Å r 1863 den 27 juni inställde sig undertecknad kommissionslantmätare uti Åsebolet, i Skaraborgs län, Wadsbo härad och Hofwa socken, för att, med anledning af Konungens Befallningshafwandes förordnande, förrätta laga skifte å detta hemman.

Efter i laga ordning uppläst kungörelse woro härwid tillstädes Carl Hagström för $\frac{1}{8}$. Albert Johansson för $\frac{1}{4}$, Lars Hansson för $\frac{1}{8}$, Andreas Hansson för $\frac{13}{84}$, Olof Eriksson för $\frac{1}{8}$ samt Johannes Johansson Nöjd för $\frac{25}{168}$ mantal, waraf Greta och Stina Hansdöttrar äga hälften, eller $\frac{25}{336}$ mantal vardera.

Såsom rågrannar hade infunnit sig, för Stora Smedsbol, Andreas Granat samt för Götha Kanalbolags ägor, skogvaktaren Anders Eriksson. I egenskap af Godemän närworo Olof Johansson från Grimstorp och Per Gustaf Bengtsson från Björkulla.

Som kartan öfwer odalägorna icke, i anseende till under sednare år verkställda odlingar och andra indelningar, kunde anses lämplig att läggas till grund för ifrågawarande skifte, bestämdes att ny karta skulle genom ägomätning upprättas. (Slut på citat).

Nu var man igång. Det var mitt i sommaren och förrättningen skulle pågå lång tid framåt. Min avsikt är att läsa protokollen och visa en del av innehållet i form av bilder.

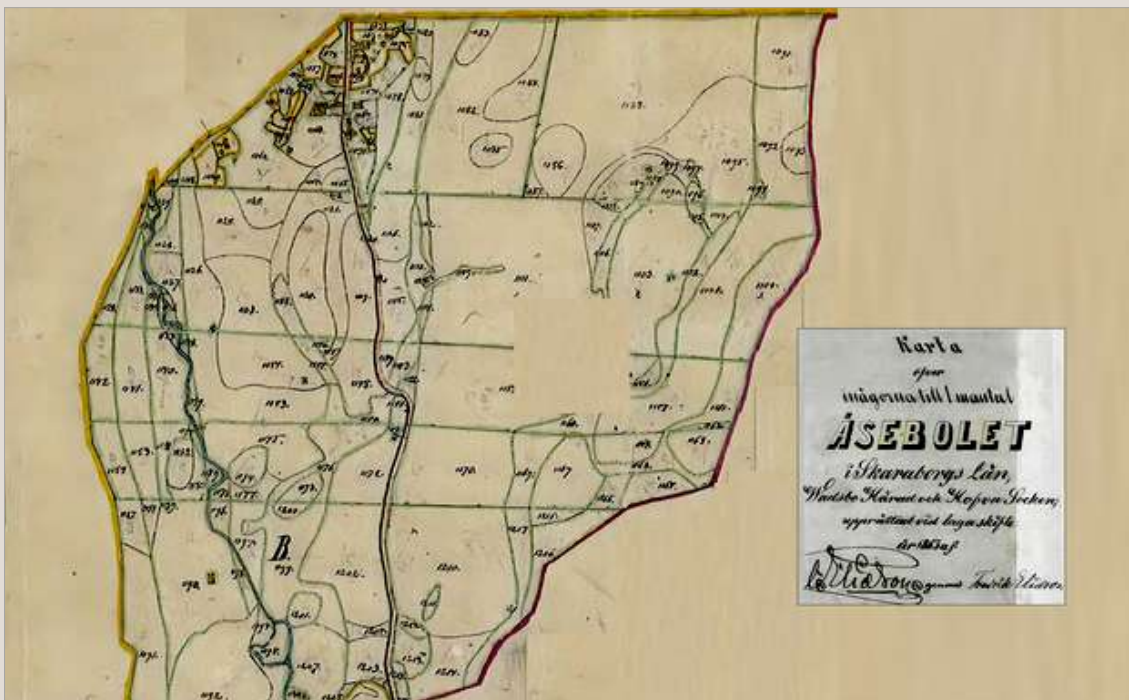
Här är den första:

Åsebolets wagnar,
Bridning
Protokoll genom uppläst och gaff readt;
bekänt.
Carl Hagström Albert Johansson
Olof Eriksson
Andreas Hansson
Johannes Johansson
Lars Hansson

Hemmansägarna godkände lantmätarens protokoll.

VERKSTÄLLAN

Här är kartan, i fyra delar, från norr till söder:

Mellanbild: Numrerade pusselbitar som blev till något helt.

Nästa formella möte skedde den 23- 24 oktober 1863. Sedan förra samlingen hade ägarförhållandena blivit ändrade: nu ägde Carl Hagström och Albert Johansson 3/16 var, i stället för 1/8, respektive 1/4. Som Godman i stället för Olof Johansson i Grimstorp medverkade nu Jan Larsson från Åsterud.

Anmärkning: Denne Jan Larsson var född i Åsebol, son till Lars Ericsson och Stina Jansdotter. Han var tonåring när familjen flyttade till Åsterud 1837 (jämför del två).

Man studerade kartan och besiktigade markerna och fattade beslut om beräkningsgrunder (gradering och annat) och var överens om allting, som det ser ut.

Redan den 2 november träffades samma personer igen. Inspektoren J, Jansson från Wallaholm, som landshövding Waerns representant (rågranne), kom till detta möte som pågick i två dagar

och följdes av ett nytt möte den 10- 11 november, då man, bland annat, diskuterade graderingsfrågor och flytt av befintliga hus. Nästa möte hölls den 9 februari och då var troligen frågor om utflyttning den mest brännande. Mycket var viktigt i ett Laga skifte men detta med att flytta alla sina hus, inte så långt bort, men ett stycke söderut, var omvälvande.

PRELIMINÄR PLAN FÖR FLYTT

1843. Provisional plan för delningen uppger
 det således att Olof Eriksson utflyttar och
 erhåller för sig två 1/8 mantal i ett skifte
 intill sjön Uden, Carl Hagström utflyttar
 för 1/16 mantal och behåller ett enda skifte
 norr om Olof Eriksson, Greta och Stina Hans-
 dotter, ägande 1/8 mantal, behåller med ut-
 flyttning skiftet i ett enda skifte norr

OLOF ERIKSSON 1/8 MANTAL
 Flyttar och får ett skifte intill
 sjön Uden.

CARL HAGSTRÖM, 3/16 MANTAL
 Flyttar och får sina ägor norr
 om Olof Erikssons.

GRETA OCH STINA HANSD:R
 25/168 MANTAL
 Flyttar till ett skifte norr om
 Carl Hagström.

om Carl Hagström, Anders Lars Hansson
 utflyttar och erhåller för 1/8 mantal ett skifte
 norr om Greta och Stina Hansdotter, och
 Bert Johansson för 1/16 samt Anders Hans-
 son för 1/84 mantal kvarbo och behåller
 ett enda skifte kvarbo, den förre i väster
 samt den sedmare i öster om Åkerjordens
 Sedan af handskrifvet plan blifvit för
 delningen på marken utvidgad, tillfrå-
 gades deltagarna om de med samman voro
 nöjda, hvar på Albert Johansson och An-
 ders Hansson svarade att de önskade
 tillökning i ångsmarken, hvarifred Olof
 Eriksson begärde utvidgning i åkerjorden
 vid vägen till sjön, för erhållande af en
 mera beqväm tomtplats. Öfriga deltag-
 arne förklarade sig nöjda med de för-
 den utlagde skiftesplaner
 som förklarade sig nöjda med de för-
 den utlagde skiftesplaner

LARS HANSSON
 1/8 MANTAL

Flyttar och får ett skifte norr
 om systrarna Hansson.

ALBERT JOHANSSON 3/16 MANTAL OCH
 ANDREAS HANSSON, 19/84 MANTAL
 Får bo kvar och erhåller ett
 skifte var, den förre väster om
 och den senare, öster om
 Gårdsjö- vägen.

När lantmätaren tillkännagett planen
 för utflyttning och markerna synats på
 plats, ställdes frågan, om hemmans-
 ägarna var nöjda.

Albert Johansson och Anders
 Hansson svarade att de
 önskade tillökning i ångsmar-
 ken, varefter Olof Eriksson
 begärde utvidgning av åkerjor-
 den vid vägen till sjön, för att
 få en bekvämare tomtplats.

Övriga deltagare förklarade sig
 vara nöjda med planen,

Den 25 april 1864 var det åter möte i Åsebol: Det meddelades att inga förändringar medgivits, så den preliminära kartan gällde. Gränserna markerades med stakar och stenar. I protokoll, daterat 2 maj, meddelas att gränsmarkeringarna är på plats. Andreas Hansson skulle motta och kvittera alla skifteshandlingar och så blev det blev lotteri, i vilken systrarna Hansson drog var sin lott. Greta Hansdotter fick marken med littera D och Stina marken littera E.

Ett avslutande möte hölls den 2 maj. Den som eventuellt var missnöjd med något, fick vända sig till Hova Tingslags Ägodelningsrätt.

FÖRENING EFTER SAMMANTRÄDE 23- 24 OKTOBER 1863

1mo: Uti Laga skiftet ingår ej skogsmarken, utan bibehålles den å samma villkor som blifwit stadfästadt år 1814, den 20 maj.

2do: Några ägobyten med angränsande hemman erfordras icke.

3o: Delningsgrunden blifwer hvar och ens ägande mantal i hemmanet.

4o: Af allmän mark afsättes för gemensamt begagnande

- a) Sandtäckt å norra sidan af Kölnekullen å Nolgärdet, med en areal af 12 5/10 kappland.
- b) Qvarnplats och utrymme däromkring, dela å Sördammen, dels å Sörgärdet, med en areal af 19 7/10 kappland.
- c) Lertägt å Wikefallet, wid Bäckebron, 3 3/10 kappland.
- d) Båthus med utrymme å Båthuslyckan, en areal af 7 2/10 kappland.
- e) Wägen från Gårdsjös ägor till Swintån, med sexton fots bredd.
- f) Wägen från sistnämnde wäg, till Smedsbolet, tjugofyra fot bred.
- g) Fägata från Swintån, öfwer Mellanhagen, Tjärebacken, Traselyckorna (?) och vidare till sydöstra hörnet af Sörgärdet, med den bredd den å skifteskartan finnes uppdragen.
- h) Wägen mellan hustomterna och båthamnen, med en bredd den nu innehar.
- i) Tio fot bred wäg, från sistnämnde wäg, till lertägten å Wikefallet.
- j) Wäg till qvarnen, tio fot bred, där den nu ligger!
- k) Wäg öfwer östre delen af Swintån, till skogsmarken, tolf fot bred!
- l) Wattengata å hustomterna, med olika bredd, till 4 7/10 kapplands areall
- m) Tio fot bred wäg, från Gårdsjövägen till skogsmarken, nära Djurgårdsledet!

5o: Fisket i sjön Unden, wid Åsebolets stränder, gagnas så hädanefter som hittills, af alla skiftesdelägarne.

158 år senare: Bilder från Arne Albertssons i Åsebol Facebooksida.

6o: (Formaliteter)

7o: Utflyttningskostnaden utgår i penningar, hwad husens nedrifning och återuppsättning samt rubbning af planteringar samt humlegårdar beträffar, men byggnadsmaterialernas transport till nya tomterna bestrides medelst gemensamma körslor.

8o: De delägare som komma i saknad af tjenliga wattenbol skola beredas sådana genom brunnsgräfning, som werkställes genom gemensamt arbete.

SUMMERING

År	Namn	Ålder	Sittning	1864		1865		1866		1867		Summa			
				Åker	Skog	Åker	Skog	Åker	Skog	Åker	Skog	Åker	Skog	Åker	Skog
				1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2
															
	<i>Menningar pågår</i>														
A	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
B	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
C	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
D	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
E	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
F	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
G	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
	<i>Summa</i>														

OLOF ERIKSSONS HUS

Vänligt Olof Eriksson ianvakt följande hus och utläggningar:

1. Källare: gott, två rum, ett brädfordrat, täckt med näver och torv, 45 fot långt, 23 1/2 brett, 13 högt, innehåller två beringstyggar och kottar, två 1/2 skåp, gott bakugn.
2. Källare: källare under mark, gott skick.
3. Planteringskällare under ...
4. En byggnad täckt med torv och näver, 16 1/2 lång, 16 bred, 13 högt, innehåller vitbark och fänsnål.
5. En mindre vedbod, ny, täckt med bräder, gott utlägg förtämnade lada.
6. Ladugård: förtämnigt skick, täckt med näver och torv, 57 1/2 fot lång, 21 bred, 13 1/2 högt, innehåller de färdig med förtämnig, lada samt andel i lada.
7. Tvänne lador under tak af näver och bräder, vitbyggda ladugårdar.
8. En mindre fjärdedel i fänsnål.
9. Lada i fänsnål, täckt med näver och torv, 13 fot lång, 13 bred, 9 högt.
10. En hängskåp med förtämnade lada.
11. Skåp i botten, förtämnigt skick, täckt med torv och näver, 21 fot lång, 16 bred, 6 högt.
12. En fjärdedel i kottar, ny och i gott skick, täckt med näver och torv, 13 fot lång, 13 bred, 7 högt.
13. En mindre plantering.
14. En mindre kvalitad.

Det är nästan ofattbart att man rev sina hus och byggde upp dem igen femhundra meter (eller mindre) bort. De där åren 1864- 1867 (då det var nödår, om inte annat) var såklart väldigt annorlunda. Så många arbetstimmar, med kofot, yxa, såg, märkpennor, hammare och spik i händerna och alla lass med timrade stockar, bräder, fönster och dörrar och annat.

Här bredvid ser vi Olof Erikssons hus: Ett manhus i gott skick, delvis brädfordrat, täckt med näver och torv, 45 fot långt, 23 1/2 brett och 13 högt – samt: en väld källare, en stensatt källare, en byggnad (4), en mindre vedbod, en ladugård, tvenne lador, ett mindre svinhus, en lada till och ett skjul, hälften av en bastu, en fjärdedel av kölna, en mindre plantering och en liten humlegård. En del var i gott skick och en del i sämre. Hur man flyttade en halv bastu, framgår inte men ingenting verkade olösligt vid den tiden, så det fixade sig nog det också. ☺ .

Nittiosju (97) sidor är det totalt. Jag har skummat och tagit fram några saker som visar hur det fungerade i stort när Laga skifte genomfördes, Visst var de duktiga – alla de inblandade. Man får hoppas att de var nöjda, var och en på sitt nya eller gamla skifte.

ÅSEBOLSFOLKET ÅR 1870

Vid ingången till artonhundrasjuttioalet får man förmoda att alla omflyttningar var avslutade, att Åsebolsfolket hade vant sig vid sina nya boplatser och att de som inte hade behövt flytta, hade vant sig vid att ha grannarna en bit bort.

Här presenteras de boende i den ordning de står i Hova församlingsbok (vid utgången av år 1870).

Namn	Född år	Socken/ Ställe	Notering
Carl Fredrik Hagström	1808	Hammar	Hemmansägare
Stina Olsdotter	1803	Lerbäck	Maka
Carolina Christina	1836	Snavlunda	Dotter
Anders Gustaf	1839	Snavlunda	Son
Anna Lovisa	1841	Åsebol	Dotter
Carl Johan	1844	Åsebol	Son
Från Snavlunda 1841			
Olof Eriksson	1814	Finnerödja	Hemmansägare
Anna Stina Gustafsdotter	1825	Finnerödja	Maka
Johan Gustaf	1848	Åsebol	Son
Charlotta Sofia	1851	Åsebol	Dotter
Lovisa Olivia	1857	Åsebol	Dotter
Per Adolf	1860	Åsebol	Son
Augusta Vilhelmina	1864	Åsebol	Dotter

Från Finnerödja 1846

En berättelse om den här familjen finns i www.mossebolbladet.se

Marias och Eriks söner: två familjer (mest en) i Åsebol <http://mossebolbladet.se/i.aasebol.pdf>

T v: Per Adolf, Augusta Vilhelmina och Lovisa Olivia. T h: Per Adolf Olofsson och familjen Franzén i Lilla Pjungserud, med gäster från Stockholm och Vallsjöbol, Finnerödja (1940- talet).

Åsebol vid Unden 2020. Foto: Alf.

Namn	Född år	Socken/ Ställe	Notering
Albert Johansson	1824	Finnerödja	Hemmansägare
Maja Greta Persdotter	1822	Finnerödja	Maka
Eric Johan	1845	Åsebol	Son i tidigare åktenskap
Carl Victor	1854	Åsebol	Son
Alfred	1855	Åsebol	Son
Anna Lovisa	1858	Åsebol	Dotter
August	1864	Åsebol	Son

Albert Johansson var född i Svarvaretorp, Finnerödja socken och makan Maja Greta i Posseborgan, Finnerödja socken. Maja Greta Persdotter hade gift sig med Lars Jan Larsson år 1844. De fick sonen Eric Johan och maken avled 1852.

Jag trodde att det skulle finnas tjänstefolk – pigor och drängar – i Åsebol men hittills har de lyst med sin frånvaro. Här, hos Albert och Maja Greta, hade man tjänstefolk under både femtio- och sextiotalet men vid utgången av år 1870, som är avstämningsdatum i denna sammanställning, fanns ingen. Det var nära, för trettiofemåriga Anna Stina Olofsdotter var piga där 1869/ 70 men hon flyttade till det närlägnade Långtjärn det året (1870) och gifte sig. Med vem då? Det säger jag inte. ☺

Vi går vidare:

Namn	Född år	Socken/ Ställe	Notering
Lars Moberg *)	1894	Finnerödja	Inhyst. F. d. trumslagare
Maria Olofsdotter *)	1801	Finnerödja	Maka

*) Familjen hade kommit 1846 från Högshult. Fem vuxna barn hade flyttat till andra ställen i andra socknar 1870. Lars Moberg är Olof Erikssons (sidan 11) morbror. Lars Moberg avled 1873 och då flyttade hustrun till Kil. I Värmland.

Lars Hansson	1806	Åsebol	Hemmansdelägare
Stina Hansdotter	1813	Åsebol	"
Greta Hansdotter	1817	Åsebol	"
BODDE HOS LARS HANSSON			
Johannes Johansson	1833	Lilla Smedsbol	Make
Maria Stina Andersdotter	1836	Älgårås	Maka
Carl Victor	1862	Åsebol	Son
August	1864	Åsebol	Son
Johan Gustaf	1867	Åsebol	Son
Ida Lovisa	1868	Åsebol	Dotter. Hon avled 1870
Emma Maria	1871	Åsebol	Dotter
Lovisa Erikdotter	1846	Udenäs	Piga

Åsebol med omnejd på den häradsekonomiska kartan från omkring 1880.

Tre bilder: Åsebol 2020 (Foto_ Alf).

1891 – 93 HEMMANSKLYVNING

På sommaren 1891 kom lantmätare Helge Söderpalm till Åsebol med ärende att fixa till en hemmansklyvning. Det blev i princip ett andra Laga skifte på den mark som berördes av förrättningen. Det var Johan Anderssons 50/336 mantal det handlade om.

År 1891 den 9 Juli inställdes sig underskiftet, Kommissionslandt. ondske, genom Öfverstyrelsebeslut som B. S. Tengblad, hos Johannes Andersson i 50 mantal Hans Skatte Åsebol i Skofva socken, Norra Vadsbo härad och Skaraborgs Län för ett, på grund af Kongl. Majts Befallningshafvande i landt förordnande, afvisade delning af omfördelade hemmans ^{del}

Efter förut om sedan i lagets och ordning af försade kassalen och kommissionens konstade sig 3 delarna på lagskiftes godsmännas: Sv. Th. Jönsson i Åsebol och A. P. Bersteden i Björnkulla.

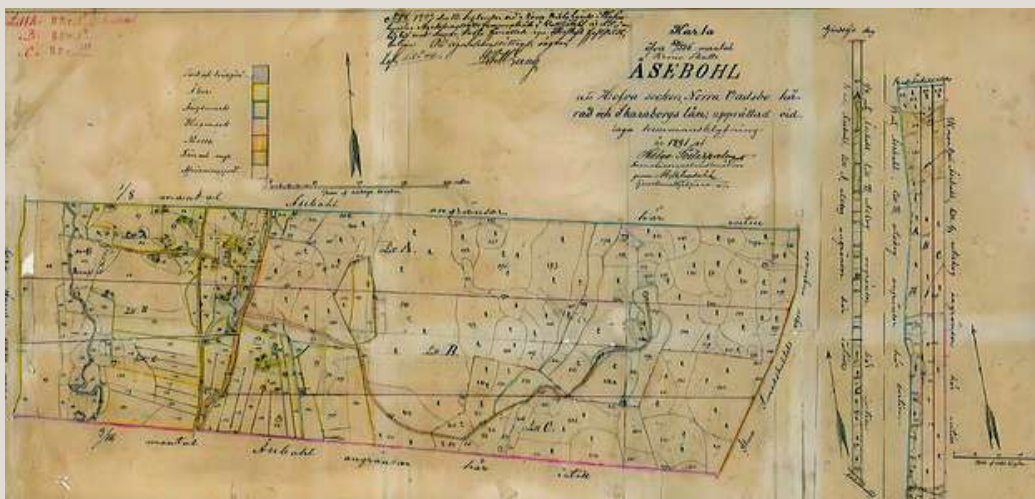
De delegatorer hade sig införut:

Johannes Andersson, egare af 1/3de i hemmansdel 200 Skott och Gustaf Gustafson " " " " 25 Skott

bestämde biträdd af Jöns Jönsson i Sundby, Skinnarps församling 1/3de i hemmansdel 200 Skott af framnämnde delegats oflidna tygde Majestätens Årskred. 1891 för att de skulle närvara: August Johanson och Johan Gustaf Johanson.

För egenhet af förmyndare hade Anders Gustaf Hagström i Skellefteå, för myndige Otto Karlsson Johanson, Emma Kalla Johansson, Selma Charlotta Johansson och Hulda Louisa Johansson, inställt sig

Ena delegaten Karl Viktor Johanson, som vistas i Åre, för obekant orsaker, var för närvarande.

Vill man detaljgranska, får man förstora.

ÅSEBOLSFOLKET ÅR 1920

Namn	Född år	Socken/ Ställe	Notering
Anders Gustaf Hagström	1839	Snavlunda	Hemmansägare
Anna Sofia Larsdotter	1833	Hova	Maka
Matilda Sofia	1877	Åsebol	Dotter. Till Danderyd 1911
Anna Charlotta	1878	Åsebol	Dotter. Hon avled 1910
Karl Johan	1890	Åsebol	Son. Hem. Äg 1916
Gustaf Adolf	1891	Åsebol	Son.
Ivar Emil	1893	Åsebol	Son
Stina Elisabet	1895	Åsebol	Dotter. Till Stockholm 1913
Hilma Maria	1898	Åsebol	Dotter. Till Stockholm 1919

Anders Gustaf Hagström hade gift sig år 1877 med Sofia Eriksdotter (född 1847) från Åsterud - - hon hade släktskap med det gamla Åsebol - och de fick två döttrar: Matilda Sofia (1877) och Anna Charlotta (1877).

Anders Gustaf Hagström avled 1922.

Alfred Albertsson hade avlidit år 1911

Namn	Född år	Socken/ Ställe	Notering
Maria Lasdotter	1859	Hova	Änka
Johan Alfred Valdemar	1885	Åsebol	Son
Karl Josef	1891	Åsebol	Son. Till Uppsala 1819
Johan Alfred Vald. Albertsson	1885	Åsebol	Hemmansägare
Anna Amalia Johansson	1885	Håhult Hova	.
Margit Anna Linnéa	1913	Åsebol	
Sven Johan Albert	1917	Åsebol	
Gustaf Ivar Gustafsson	1905	Älgarås	Ung dräng

Gustaf Granat (född 1842) var änking sedan 1905, då makan Lovisa Olivia Olofsdotter avlidit.

Namn	Född år	Socken/ Ställe	Notering
Gustaf Granat	1842	Stora Smedsbol	Hemmansägare
Gustaf Adolf Artur	1891	Åsebol	Son
Karl Axel Konrad	1900	Åsebol	Son. Senare till Göteborg
Gustaf Adolf Artur Granat	1891	Åsebol	Hemmansägare
Hildur Alvida Persson	1885	Älgarås	Maka (från 1918).
Gunborg Hildegard Olivia	1913	Åsebol	Dotter

Senare: Artur Erik Bertil (född 1924) och Artur Nils Arvid (född 1928)

Namn	Född år	Socken/ Ställe	Notering
Karl Johan Hagström	1890	Åsebol	Hemmansägare
Hulda Elin Elisabet Wärn	1891	Gäddeviken F:a	Maka
Gösta Harry Natanael Karlsson	1910	Stockholm	Fosterbarn
Johan Gunnar Herbert	1917	Åsebol	Son
Gustaf Lennart Natanael	1919	Åsebol	Son
Karl Arvid Harry	1821	Åsebol	Son
Ingegerd Astrid Maria	1923	Älgarås	Dotter
Bror Harry Torvald	1925	Åsebol	Son

Johan Olofsson	1871	Åsebol	Hemmansägare
Maria Gustava Jansdotter	1871	Bårtorp Hova	Maka
Nils Johan Agaton	1896	Åsebol	Son
Erik Paul Natanael	1898	Åsebol	Son
Gunhild Dagmar Elvira	1910	Hova	Fosterdotter *)

*) Lydia Maria Hanssons i Finkila dotter

Johan Olofsson hade gift sig med Anna Maria Jansdotter (född 1870 i Barrud) år 1895 och de hade fått söner Nils Johan Agaton (1896) och Erik Paul Natanael (1898). Anna Maria hade avlidit 1902.

August Johansson	1864	Åsebol	Hemmansdelägare
Ida Augustsdotter	1871	Måkerud	Maka
Sven Hugo Sannfrid	1899	Åsebol	Son
Johan August Hilmer	1903	Åsebol	Son

Johan Johansson	1854	Åsebol	Hemmansdelägare
Emma Wärn	1863	Barrud F:a	Maka
Emma Anny Florentina	1896	Åsebol	Dotter

Matilda Johansson	1649	Åsebol	Hemmansdelägare *)
-------------------	------	--------	--------------------

*) Och änka.

ÅSEN

Kristina Johansdotter hade avlidit 1916 och Johannes Adamsson hade flyttat till sonen Emils familj i Stora Smedsbo 1818 och då kom den här familjen från Spångebrokärri i Hova socken.

Henning Sigfrid Karlsson	1888	Hova	Skogsarbetare
Hulda Ottilia Tunberg	1886	Hova	Maka
Henning Runar	1915	Spångebrokärri	Son

Året efter denna sammanställning (1921) fick de dottern Irma Vajlet Ottilia.

Det var 45- 50 mantalsskrivna personer i Åsebol och Åsen år 1870
och bara en handfull färre år 1920.

EKONOMISK KARTA 1960

Till slut den ekonomiska kartan, med Åsebol och Smedsbol (1960):

Mariestad 26 juli 2021 / Alf